

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettuun lakiin esitetään pykälää 2 a §, jossa säädettäisiin eräiden ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestyksestä ja erityisesti väliaikaisesta menettelyllisestä lupahakemusten käsittelyyn liittyvästä etusijasta. Perustelumuistion mukaan menettelyllinen etusija tarkoittaisi käytännössä nopeutettua lupahakemuksen käsittelyä lupaviranomaisessa kaikissa menettelyn vaiheissa.

Perustelumuistion mukaan pykälässä tarkoitettu, käsittelyjärjestystä koskevaa etusijaa sovellettaisiin aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluviin ympäristönsuojelulain ja vesilain nojalla käsiteltäviin lupahakemuksiin. Kysymys voisi olla uuden hankkeen lupa-asiasta tai jo olemassa olevan luvan muuttamisesta. On hyvä, että etusijaa voidaan soveltaa uudishankkeiden ohella myös olemassa olevan luvan muuttamiseen.

Edelleen pykälän soveltamisalaa määrittäisi osaltaan momentissa mainittu ei merkittävää haittaa – periaate (Do no significant harm, DNSH) sekä 2 momentin tyhjentävä luettelo niistä vihreään siirtymään luettavista investointihankkeista, joille voitaisiin myöntää menettelyllinen etusija suhteessa muihin ympäristölupahakemuksiin tai vesilain mukaisiin lupahakemuksiin, edellyttäen että ne täyttävät lupakäsittelylle ympäristö- ja vesilaissa säädetyt edellytykset. Muutoin lupa-harkinnassa sovellettaisiin aineellisten säännösten osalta ympäristönsuojelulakia (527/204) ja vesilakia (587/2011) kuten vastaavissa lupamenettelyissä näiden lakien mukaisesti. Momenttiin sisältyisi nimenomainen säännös ei merkittävää haittaa –periaatteen huomioon ottamisesta.

Teknologiateollisuus haluaa kiinnittää erityistä huomiota lakimuutosten tavoitteet asettavaa valtioneuvoston kehysriihen pöytäkirjan kirjaukseen, jonka mukaan ”aluehallintovirasto antaisi etusijan ei merkittävää haittaa (ns. No significant harm eli DNHS) -periaatteen huomioiville hankkeille”.

Lakimuutosten valmistelusta vastannut ympäristöministeriö on ratkaissut kirjausten vaatimuksen siten, että hakijalle säädettäisiin velvoite osoittaa ”riittävä selvitys siitä, että lupahakemuksen mukainen toiminta ottaa huomioon ei merkittävää haittaa –periaatteen” (perustelumuistio VN/13663/2022, luonnos 23.5.2022, s. 1).

Edelleen perustelumuistion luonnoksessa todetaan, että ”lakia on tarpeen täsmentää asetuksella, jossa säädettäisiin ei tämän merkittävää haittaa –koskevan selvityksen sisällöstä”.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen (aiemmin Kielitoimisto) kielenhuollon julkaisu Kielikellossa julkaistun linjauksen mukaan teonsanoilla huomioida ja ottaa huomioon on selkeä merkitysero. Suosituksena on, että ’varteen ottamisen’ merkityksessä käytetään verbiä ottaa huomioon, ja merkityksessä ’tehdä huomioita, tarkkailla, havainnoida’ puolestaan verbiä huomioida. Ottaa huomioon -verbiä ei siis ole syytä hyvässä yleiskielessä korvata huomioida-verbillä. KOTUS on aiheellisesti kantanut huolta siitä, että jos huomioida-verbiä alettaisiin käyttää tähänastista laajemmassa merkityksessä, olisi joissakin tapauksissa olemassa kaksitulkintaisuuden vaara.

Teknologiateollisuus katsoo, että valtioneuvosto on nimenomaisesti tarkoittanut, että DNSH-periaate huomioidaan tehtävässä selvityksessä, eikä sitä siksi voida pitää edellytyksenä tai pakottava kynnysena etusijan antamiselle hankkeelle.

Teknologiateollisuus vaatii, että ensisijaisesti pykälän 2a 1. momentista poistetaan erillissäännös ei merkittävää haittaa –periaatteen huomioon ottamisesta. Toissijaisesti vaadimme, että momentti muutetaan vastaamaan valtioneuvoston päätöksen mukaista verbiä ”huomioida” (kts. yksityiskohtainen korjausehdotus alla).

Teknologiateollisuus ehdottaa, että AVI-käsittelylain uusi 2a § muutetaan kuulumaan seuraavasti:

2 a §

Eräiden ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestyksestä

Tässä pykälässä lueteltuihin, vihreän siirtymän investointeja edistäviin lupahakemuksiin, jotka huomioivat ei merkittävää haittaa –periaatteen, annetaan menettelyllinen etusija suhteessa muihin aluehallintoviraston ratkaistaviksi saapuneisiin ympäristölupahakemuksiin ja vesilain mukaisiin lupahakemuksiin.

Menettelyllinen etusija annetaan seuraaville hankkeita koskeville hakemuksille:

- 1) uusiutuvan energian tuotantoon tai käyttöön liittyvä hanke;
- 2) fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä korvaavat teollisuuden hankkeet tai energian käytön tehostaminen;
- 3) vedyn valmistus ja hyödyntäminen;
- 4) hiilidioksidin talteenotto, hyödyntäminen tai varastointi;
- 5) akkumineraalien hankinta ja jalostaminen, akkutehdas ja akkumateriaalien valmistus, talteenotto tai uudelleenkäyttö.

Menettelyllistä etusijaa voidaan soveltaa myös hankekokonaisuuteen, joka lupahakemuksen pääasiallisen lupaperusteen osalta täyttää 1 ja 2 momentin mukaiset edellytykset.

Menettelyllisestä etusijasta päätetään käsittelyratkaisuna osana aluehallintoviraston lupapäätöstä.

Lisäksi katsomme, että pykälän 2 momentin tyhjentävä luettelo vihreään siirtymään luettavista investointihankkeista on riittävä sellaisenaan, eikä lakiin ole tarpeen sisällyttää erillistä asetuksenantovaltuutta DNHS-selvityksestä tai sen sisällöstä.

Perustelle näkemystämme sillä, että edellä 2a pykälässä säädetään jo hankkeeseen ryhtyvälle velvoite huomioida DNHS-periaate ja etusijaa voidaan soveltaa vain siinä tapauksessa, että hanke täyttää lupakäsittelylle ympäristö- ja vesilaissa säädetyt edellytykset. Muutoin lupa-harkinnassa sovellettaisiin aineellisten säännösten osalta ympäristönsuojelulakia (527/204) ja vesilakia (587/2011) kuten vastaavissa lupamenettelyissä näiden lakien mukaisesti.

Käsittääksemme nyt lausuttavana olevilla säädöksillä pyritään nimenomaisesti vauhdittamaan vihreän siirtymän investointeja, eikä nostamaa lupakynnystä tai estämään hankkeiden mahdollisuuksia hyödyntää etusijamenettelyä. Luonnoksen ehdotus on tätä tavoitetta vasten kohtuuton varsinkin, kun asetusluonnoksessa on DNHS-selvityksen sisällön osalta viitattu EU:n kestäväen rahoituksen luokitusjärjestelmäasetukseen, jonka soveltamisala ei millään tavalla liity teollisten ympäristöhankkeiden ennakoivalvontaan tai lupaharkintaan. Lisäksi asetuksen 2 § on viitattu ympäristötavoitteisiin (ns. taksonomiakriteerit), joita ei ole vielä edes annettu komission delegoituina asetuksina.

Ensisijaisesti Teknologiateollisuus katsoo, ettei erillistä valtioneuvoston asetusta DNSH-selvityksen sisällöstä tarvita. Jos sellainen kuitenkin päädytään säätämään, on selvityksen sisältöä koskeva pykälä 2§ muutettava seuraavasti:

2 §

Selvityksen sisältö

Selvityksen on sisällettävä liitteen 1 mukainen hakijan kirjallinen arvio ei merkittävää haittaa -periaatteen huomioimisesta hankkeessa. Selvitykseen tulee sisältyä arvio hankkeen vaikutuksista seuraaviin ympäristötavoitteisiin:

- 1) ilmastonmuutoksen hillintä;
- 2) ilmastonmuutokseen sopeutuminen;
- 3) vesivarojen ja merialueiden luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu;
- 4) kiertotalouteen siirtyminen;
- 5) ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen; sekä
- 6) biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen.

Selvityksen on sisällettävä myös yhteenveto hakijan arviosta.

Lisäksi ehdotamme, että asetukseen lisätään soveltamisalaan koskevaan pykälään (1 §) uusi momentti, johon kirjataan ei merkittävää haittaa -periaatteen määritelmä.

Huomauttaisimme myös siitä, että lain voimassaolo 31.12.2025 on todennäköisesti riittämätön, sillä laajojen teollisten investointihankkeiden ympäristövaikutusten arviointi, lupahakemussuunnitelman ja muiden ennakkovalvonnassa tarvittavien tietojen ja selvitysten laatiminen mahdollisine maastotutkimuksineen vie aikaa. Esitämme, että laki olisi voimassa vähintään vuoden 2028 loppuun saakka.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

Teknologiateollisuus ry:llä ei ole huomautettavaa esitykseen.

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

Teknologiатеollisuus ry:llä ei ole huomautettavaa esitykseen.

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

Teknologiатеollisuus ry:llä ei ole huomautettavaa esitykseen.

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

Teknologiатеollisuus ry:llä ei ole huomautettavaa esitykseen.

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

-

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta

Lisäksi katsomme, että pykälän 2 momentin tyhjentävä luettelo vihreään siirtymään luettavista investointihankkeista on riittävä sellaisenaan, eikä lakiin ole tarpeen sisällyttää erillistä asetuksenantovaltuutta DNHS-selvityksestä tai sen sisällöstä.

Perustelle näkemystämme sillä, että edellä 2a pykälässä säädetään jo hankkeeseen ryhtyvälle velvoite huomioida DNSH-periaate ja etusijaa voidaan soveltaa vain siinä tapauksessa, että hanke täyttää lupakäsittelylle ympäristö- ja vesilaissa säädetyt edellytykset. Muutoin lupa-harkinnassa sovellettaisiin aineellisten säännösten osalta ympäristönsuojelulakia (527/204) ja vesilakia (587/2011) kuten vastaavissa lupamenettelyissä näiden lakien mukaisesti.

Käsittääksemme nyt lausuttavana olevilla säädöksillä pyritään nimenomaisesti vauhdittamaan vihreän siirtymän investointeja, eikä nostamaa lupakynnystä tai estämään hankkeiden mahdollisuuksia hyödyntää etusijamenettelyä. Luonnoksen ehdotus on tätä tavoitetta vasten kohtuuton varsinkin, kun asetusluonnoksessa on DNHS-selvityksen sisällön osalta viitattu EU:n kestävän rahoituksen luokitusjärjestelmäasetukseen, jonka soveltamisala ei millään tavalla liity teollisten ympäristöhankkeiden ennakoivalvontaan tai lupaharkintaan. Lisäksi asetuksen 2 § on viitattu ympäristötavoitteisiin (ns. taksonomiakriteerit), joita ei ole vielä edes annettu komission delegoituina asetuksina.

Ensisijaisesti Teknologiатеollisuus katsoo, ettei erillistä valtioneuvoston asetusta DNSH-selvityksen sisällöstä tarvita. Jos sellainen kuitenkin päädytään säätämään, on selvityksen sisältöä koskeva pykälä 2§ muutettava seuraavasti:

2 §

Selvityksen sisältö

Selvityksen on sisällettävä liitteen 1 mukainen hakijan kirjallinen arvio ei merkittävää haittaa -periaatteen huomioimisesta hankkeessa. Selvitykseen tulee sisältyä arvio hankkeen vaikutuksista seuraaviin ympäristötavoitteisiin:

- 1) ilmastonmuutoksen hillintä;
- 2) ilmastonmuutokseen sopeutuminen;
- 3) vesivarojen ja merialueiden luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu;
- 4) kiertotalouteen siirtyminen;
- 5) ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen; sekä
- 6) biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen.

Selvityksen on sisällettävä myös yhteenveto hakijan arviosta.

Lisäksi ehdotamme, että asetukseen lisätään soveltamisalaan koskevaan pykälään (1 §) uusi momentti, johon kirjataan ei merkittävää haittaa -periaatteen määritelmä.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Teknologiateollisuus_Lausunto_HE vihreän siirtymän hankkeiden etusijaisuus luvituksessa_07-06-2022_final.pdf](#)

Soimakallio Helena
Teknologiateollisuus ry